

**İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına Üzv Dövlətlərin İnkişafında Qadınların rolu
mövzusunda Nazirlərin V Konfransında Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri
üzrə Dövlət Komitəsinin sədri xanım Hicran Hüseynovanın çıxışı**

Hörmətli Mehriban xanım Əliyeva!

Hörmətli İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının baş katibi cənab İyad Mədəni!

Hörmətli İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına Üzv Dövlətlərin Nazirləri!

Əziz qonaqlar!

Hörmətli xanımlar və cənablar!

Sizi Azərbaycanda salamlayır və ölkəmizdə görməyə çox şadıq.

Bu əhəmiyyətli və beynəlxalq tədbirin Azərbaycanda keçirildiyi üçün İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına və şəxsən cənab İyad Mədəniyə dərin minnətdarlığımızı bildiririk. Xüsusilə, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevə konfransın keçirilməsi münasibətilə iştirakçıları təbrik etdiyinə, xoş sözlərinə və səmimi arzularına, və eləcə də, Azərbaycanın Birinci xanımı, H.Əliyev Fondunun prezidenti, millət vəkili Mehriban Əliyevaya belə mühüm tədbirdə iştirak etdiyinə görə təşəkkür edirik.

Keçirdiyimiz Konfransın əsas məqsədi İslam Əməkdaşlıq Təşkilatına üzv dövlətlərlə əməkdaşlığın genişləndirilməsi, cəmiyyətin inkişafında qadınların daha səmərəli fəaliyyəti üçün imkanların yaradılmasıdır. Bildiyiniz kimi, son illər Azərbaycan Respublikası ilə İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının münasibətləri keyfiyyətə yeni mərhələyə qədəm qoymuşdur. Şübhəsiz, Təşkilata üzvlüyün ilk illərində müharibə şəraitində olan Azərbaycan xarici siyasətinin başlıca məqsədi erməni təcavüzünün səbəb və məqsədləri, onun ağır nəticələrinin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması ilə bağlı olmuşdur. Lakin İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı ilə əməkdaşlıq təkəcə bu problemin həlli ilə məhdudlaşmamış, çoxşaxəli, qarşılıqlı maraq əsasında əlaqələrinin inkişafına üstünlük verilmişdir. İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının müxtəlif konfrans və yığıncaqlarına Azərbaycanın ev sahibliyi etməsi də qeyd olunan fikrin tərkib hissəsi kimi dəyərləndirilə bilər.

Qeyd etmək lazımdır ki, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı çərçivəsində qadın hüquqlarının müdafiəsi istiqamətində də tədbirlər keçirilmişdir. Azərbaycanın birinci xanımı, Heydər Əliyev Fondunun prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın təşəbbüsü ilə 2008-ci ildə Bakıda “Mədəniyyətlərarası Dialoqda Qadınların rolunun genişləndirilməsi” mövzusunda beynəlxalq Forumda aparılan müzakirələr və yaranan əməkdaşlıqlar buna əyani nümunədir. Xüsusilə nəzərinizə çatdırmaq istərdim ki, Bakıda keçirilən beynəlxalq forumda humanitar sahədəki fəaliyyətinə görə Mehriban xanım Əliyevaya “İslam Əməkdaşlıq Təşkilatının humanitar məsələlər üzrə xüsusi elçisi” statusuna dair diplom təqdim edilmişdir. Əlamətdardır haldır ki, İslam ölkələrinin daxil olduğu təşkilatın bu yüksək adlarına layiq görülən ilk qadın Azərbaycanın birinci xanımıdır.

Hörmətli Konfrans iştirakçıları,

Gender bərabəliyi və qadınların imkanlarının genişləndirilməsi inkişafın fundamental əsasıdır və qloballaşma prosesində önəmli yer tutur. Ölkəmizin davamlı insan inkişafı sahəsində əldə etdiyi nailiyyətlər ildən-ilə artır və bu istiqamətdə öz layiq olduğu yeri tutmuşdur. Həyata keçirilən tədbirlər sırasında davamlı insan inkişafına, qlobal mədəniyyət məsələlərinə, sivilizasiyalararası münasibətlərə, həmçinin gender problemlərinin həllinə yönəlmiş beynəlxalq tədbirlər xüsusilə əhəmiyyətlidir.

Gender bərabərliyinin təmin edilməsi və qadınların səlahiyyətlərinin genişləndirilməsi ölkə siyasətinin mühüm prioritetlərini təşkil edir. Bu, bütün sahə və istiqamətləri əhatə edir. Qadınlar üçün uyğun şəraitin yaradılması, məşğulluq, sağlamlıq, təhsil və sosial siyasət sahəsində gender bərabərliyinin inkişaf etdirilməsi üçün mühüm səylər göstərilmişdir. XX əsrin sonlarında iqtisadi keçid dövrünün ciddi problemləri, Ermənistanın Azərbaycana təcavüzü və torpaqlarımızın 20 faizini zəbt etməsi bir sıra xoşagəlməz, mənfi sosial hadisələrin baş verməsinə gətirib çıxarmışdır. Ölkədə bir milyon Azərbaycan vətəndaşı qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşmüşdür, **onların dörd yüz mindən(400) çoxunu qadınlar, üç yüzdən mindən (300) çoxunu isə uşaqlar**

təşkil edirdi. Bu rəqəmlərin hər birinin arxasında bir ailənin faciəsi dayanır. Bu gün biz qaçqın və məcburi köçkün, həmçinin şəhid ailəsi olan və müharibənin ağırlığını çiyinlərində daşıyan qadınlarımızın fədakarlığını xüsusi qeyd edirik. Bütün bu çətinliklərə baxmayaraq, qadınlarımız özlərində güc tapmağı bacardılar. Və Azərbaycanın inkişafı və müstəqilliyinin gücləndirilməsi prosesində aktiv iştirak etməyə başladılar. Azərbaycan Hökuməti həmin qadınların ictimai-siyasi həyata inteqrasiya edilməsi üçün bütün qüvvəsini səfərbər etmişdir. Hazırda bu qadınlar arasında millət vəkili, müəllimlər, həkimlər, dövlət qulluqçuları, kənd təsərrüfatında çalışanlar vardır.

Dövlətimizin müstəqilliyini bərpa etdiyimiz həmin dövrlərdə Azərbaycan Respublikası, demək olar ki, gender bərabərliyi və qadın hüquqlarının qorunması üzrə bütün mühüm beynəlxalq sənədlərə qoşulmuşdur. Azərbaycan Respublikası 1995-ci ildə BMT-nin Qadınlara qarşı ayrı-seçkiliyin bütün formalarının ləğv olunması üzrə Konvensiyasına qoşularaq, qadınların sosial durumunun yaxşılaşdırılması və onların ictimai fəallığının yüksəldilməsi istiqmətində ölkədə mühüm addımlar atılmışdı. Qadınların hüquq bərabərliyi, cəmiyyətdəki aparıcı rolu 1995-ci ildə qəbul olunmuş Konstitusiyamızda da öz əksini tapmışdı. Böyük siyasi iradə tələb edən məsələlərdən biri də bu sahədə fəaliyyət göstərən xüsusi dövlət qurumunun yaradılması idi. Ümummulli Lider Heydər Əliyevin Sərəncamı ilə 1998-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Qadın Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi yaradılmışdır. "Azərbaycanda qadınların rolunun artırılması", "Azərbaycan Respublikasında dövlət qadın siyasətinin həyata keçirilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamları qadınların istənilən sahədə fəaliyyət göstərməsi üçün münbit şərait yaratdı. Qadınların rəhbər vəzifələrdə irəli çəkilməsində, ictimai-siyasi fəaliyyətinin artırılmasında bu sənədlərin əhəmiyyəti böyükdür.

Möhtərəm Prezident İlham Əliyevin Sərəncamı ilə 2006-cı ildə Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsinin yaradılması isə bu sahədə həyata keçirilən dövlət siyasətinin daha da güclənməsinə təkan oldu. "Gender

bərabərliyinin təmin edilməsi”, “Məişət zorakılığının qarşısının alınması” adlı Qanunların qəbul edilməsindən, eyni zamanda, Ailə və Cinayət Məcəlləsinə edilən dəyişikliklərdən (nikah yaşının qızlar üçün 18 yaşa qaldırılması, erkən nikah və məcburi evliliklərinin qarşısının alınması) sonra qadın hüquqlarının inkişafı sahəsində yeni mərhələ başlandı. Artıq gender amili dövlət tərəfindən qəbul edilən dövlət proqramlarına, milli fəaliyyət planlarına daxil edildi, qadınların statusunun artırılması və qadın hüquqlarının müdafiəsi prioritet məsələlərdən birinə çevrildi. Görülən tədbirlər qərar qəbul etmə və idarəetmə səviyyəsində qadınların təmsilçiliyinə müsbət təsirini göstərdi.

Əhalinin yaşayış səviyyəsinin yüksəldilməsi, yoxsulluğun ləğv olunması, davamlı iqtisadi inkişafa nail olunması, bütün sahələrdə gender bərabərliyinin təmin olunması istiqamətində hökumətin həyata keçirdiyi tədbirlər öz bəhrəsini verir. Azərbaycan əhalisinin **əlli tam onda üç faizini** (50,3 % -ni) təşkil edən qadınların ictimai – siyasi, elmi, mədəni, sosial – iqtisadi və digər sahələrində əldə etdikləri uğurlar, bütövlükdə dövlətimizin nailiyyətidir.

Qadınların səlahiyyətlərinin artırılmasında vacib məqamlardan biri onların biznes fəaliyyətinə cəlb olunmasıdır. İqtisadi inkişafda gedən radikal dəyişikliklər və yeni iqtisadi əlaqələrə keçid qadınların iqtisadi sektorda rolunun artmasına yol açır. Bugün əmək qabiliyyətli qadınların **altmış doqquz tam onda iki faizi** (69,2%) özəl sektorda, **otuz tam onda səkkiz faizi** (30,8%) isə dövlət sektorunda çalışır. Qadın məşğulluğunun artırılması, qadın sahibkarlığının inkişafı, yardıma ehtiyacı olan qadınların sosial müdafiəsinin gücləndirilməsi, kənd qadınlarının dəstəklənməsi istiqamətində bir çox tədbirlər həyata keçirilməkdədir. **Qadınlar arasında işsizliyin səviyyəsi ildən ilə azalaraq beş tam onda doqquz faizə (5,9 %-ə) düşmüş, qadın sahibkarlığı on yeddi tam onda doqquz faizədək (17,9%-ədək) artmışdır.**

Azərbaycan hökumətinin həyata keçirdiyi dövlət siyasəti parlament və bələdiyyə səviyyəsində qadınların təmsilçiliyi artmasına imkan yaratmışdır. Əgər **Milli Məclisdə 1990-cı ildə bütün deputatların dörd tam onda üç faizini**

(4,3%-ni), 2000-ci ildə on tam onda yeddi faizini (10,7%-ni) qadınlar təşkil edirdisə, bu gün parlamentdə qadınların xüsusi çəkisi on altı faizə (16%-ə) çatıb. Bələdiyyə üzvü seçilmiş qadınların sayı, əvvəlki seçkilərə nisbətən, son bələdiyyə seçkilərində beş (5) dəfə artaraq, iyirmi altı tam onda yeddi faiz (26,7%) olub. Bələdiyyə sədrlərinin on yeddi tam onda yeddi faizi (17,7%-i) qadındır. Azərbaycan Respublikası Prezidenti cənab İlham Əliyevin xüsusi sərəncamına əsasən qadınlar İcra Hakimiyyəti orqanlarının müavinləri vəzifəsinə təyin edilir. Azərbaycan Respublikasının **səksən beş (85) rayonu üzrə yetmiş üç (73) İcra Hakimiyyəti başçısının müavini qadındır.** Bugün qadınlar rəsmi və qeyri-rəsmi orqanlarda təmsil olunmaqla vətəndaş cəmiyyətinin qurulmasında fəal şəkildə iştirak edir. Azərbaycan Hökumətinin vətəndaş cəmiyyətinin hərtərəfli inkişafına dəstək verməsi qeyri-hökumət təşkilatlarının şəbəkəsinin genişlənməsi üçün etibarlı zəmin formalaşdırır. Bu baxımdan cənab Prezidentin Fərmanı ilə yaranan Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Şurasının fəaliyyəti önəmlidir. Bu şuranın əsas fəaliyyət istiqamətlərinin ailə, qadın və uşaq məsələlərinə yönəlməsi də dövlətin bu sahəyə xüsusi diqqətinin ifadəsidir. Qadın QHT-lərin sayının **iki yüzdən** (200-dən) çox olması xüsusilə qeyd olunmalıdır. Biz qadınlarla bağlı bir sıra məsələlərin həyata keçirilməsində bu QHT-lərlə möhkəm əməkdaşlıq əlaqələri qurmuşuq. Azərbaycan qadınları təşkilatlanaraq problemləri müzakirə edir, bu istiqamətdə gələcəkdə görülməli məsələləri dövlət və cəmiyyət qarşısında qaldırır. Bu baxımdan Azərbaycan Respublikası Qadınlarının 1998, 2003, 2008, 2013 –cü illərdə keçirdiyi Qurultaylar böyük əhəmiyyət daşıyır.

Hörmətli tədbir iştirakçıları,

Hazırda Azərbaycan qadını cəmiyyətdə yüksək yer tutur. Lakin uğur və nailiyyətlərlə yanaşı, qadınlarımızın bir sıra çətinlikləri də mövcuddur. Bu gün qarşıya çıxan mövcud problemlərin öhdəsindən gəlmək üçün biz mərkəzi və ya ucqarda olmasından asılı olmayaraq hər yerdə təhsilli və təcrübəli qadınlar görmək istəyirik. Bundan başqa, qadınları ictimai və sahibkarlıq fəaliyyəti ilə

məşğul olmaqdan çəkindirən bir sıra sosial-psixoloji amillər də vardır ki, bunların aradan qaldırılması üçün məlumatlandırma və maarıfləndirmə işlərinin aparılması zəruridir. Kişilərdən fərqli olaraq, onların bu sahədə biliklərinin və təcrübələrinin, mailyyə resurslarının az olması, müəyyən maneələr yaradır. Bu gün doğulan uşaqların cinsi nisbətinin pozulması (selektiv abortlar) və məişət zorakılığına məruz qalan insanlar üçün sığınacaqların az olması kimi vacib problemlərin həlli bu gün çox aktualdır.

Azərbaycanda öz həllini gözləyən problemlərin hərtərəfli və obyektiv araşdırılması, həmin problemlərin kökündə duran amillərin müəyyənləşdirilməsi məqsədi ilə bir sıra fərmanlar və sərəncamlar imzalanır. Xüsusilə, Azərbaycan ailəsinin möhkəmləndirilməsi, milli adət-ənənələrin müdafiəsi, qadın və uşaq hüquqlarının müdafiəsi, gender bərabərliyinin təmin edilməsi məqsədilə **“Azərbaycan 2020: gələcəyə baxış” İnkişaf Konsepsiyasının** Fərmanı qəbul etmişdir. Konsepsiyada dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərini gender əsaslı zorakılıq hallarının qarşısının alınması üzrə tədbirlərin görülməsi, qadınlar və kişilər üçün əmək bazarında bərabər imkanların yaradılması, qadınların işdə irəli çəkilmək, rəhbər vəzifə tutmaq imkanlarının daha da genişləndirilməsi məsələləri öz əksinin tapmışdır.

Həyata keçirilən bu siyasət, bir daha sübut edir ki, Azərbaycan Respublikasında dövlət tərəfindən ailə institutunun möhkəmləndirilməsi, qadın və uşaq hüquqlarının müdafiəsi, gender bərabərliyinin təmin edilməsi məqsədilə mühüm tədbirlər görülməkdədir və bu gələcəkdə də davam etdiriləcəkdir.

Diqqətinizə görə təşəkkür edirəm!